

Dato: 11-01-2022 **Politiområdet**
Ansvarlig enhed: Juridisk Afdeling **Juridisk Afdeling**
Journalnummer:

Høring om konsekvenser af lovforslag L 93 om logning. Politidirektør Lykke Sørensens og politiinspektør Lars Mortensens talepunkter om politiets anvendelse af loggede oplysninger til kriminalitetsbekæmpelse (kl. 14.45-14.55)

- Tak for invitationen til at sige lidt om politiets anvendelse af loggede teleoplysninger.

[Loggede teleoplysninger er som bekendt oplysninger om bl.a., hvilke telefoner der har været i forbindelse med hinanden, og hvor og hvornår telefonerne har befundet sig i nogle bestemte områder].

- I dag anvender politiet meget ofte loggede oplysninger [om teletrafik] til efterforskninger. Det gælder især efterforskninger af grov kriminalitet.
- Oplysningerne kan indgå som et bevis i straffesagerne, hvilket Rigsadvokaten vil sige mere om. For politiet har oplysningerne også en meget væsentlig betydning i forhold til efterforskningen af forbrydelser.
- Oplysningerne bidrager til at skabe klarhed over hændelsesforløb og forbindelser mellem forskellige personer, og de er med til at sætte den rigtige retning for politiets arbejde og dermed fremdrift i politiets efterforskning.
- Loggede oplysninger kan be- eller afkræfte politiets hypoteser om en forbrydelses mulige omstændigheder og give politiet en viden, som ikke – eller kun vanskeligt – vil kunne opnås gennem anden efterforskning. På den måde er loggede oplysninger i høj grad med til at gøre politiets efterforskning effektiv.
- Loggede oplysninger kan give politiet vigtig viden om mistænkte personers fysiske færden, kommunikationsmønstre og kontaktflader. På den måde kan der opnås viden om, i hvilken retning politiet skal søge efter andre beviser. Det kan f.eks. være steder, hvor politiet kan vælge at ransage eller indhente tv-overvågning fra, eller det kan være personer, som politiet skal rette efterforskning mod.
- Oplysningerne har også stor betydning for politiets afhøringer. Her er de blandt andet med til at danne grundlag for at vurdere troværdigheden af de oplysninger, som kommer frem under en afhøring. Loggede oplysninger kan også sammen med sagens øvrige oplysninger betyde, at gerningspersoner vælger at tilstå den kriminalitet, som de har begået.

- Navnlig i forhold til organiseret kriminalitet spiller loggede oplysninger en helt central rolle, bl.a. fordi det i sådanne sager er sparsomt med forklaringer både fra de mistænkte og vidner. Loggede oplysninger kan i disse sager f.eks. bruges til at kortlægge de lukkede kriminelle miljøer, som findes omkring organiseret narkotika- og bandekriminalitet og andre lignende miljøer. De loggede oplysninger bidrager til, at politiet kan kæde mistænkte personer sammen, ligesom oplysningerne kan bruges til at opspore gerningspersoner, som forsøger at holde sig ude af politiets søgelys.
- [Politiinspektør Lars Mortensen vil om lidt give eksempler på oplysningernes betydning fra to konkrete straffesager]

Ny model

- Den logningsordning vi har i dag – hvor al teletrafik logges – er god og giver som nævnt politiet et effektivt værktøj.
- Det er meget vigtigt for politiet, at det fortsat vil være muligt i efterforskningen at anvende teletrafik i videst muligt omfang inden for rammerne af EU-retten.
- Den nye ordning, der følger af lovforslaget, betyder ændrede regler for logning af teletrafik, og det betyder også, at det bliver langt vanskeligere for politiet at håndtere loggede oplysninger. Politiet kan også komme i en situation, hvor der ikke er adgang til oplysningerne.
- Hvis teletrafik logges generelt og udifferentieret med henblik på beskyttelse af den nationale sikkerhed – og domstolene samtidig pålægger teleselskaberne at udlevere disse oplysninger til politiet til brug for bekæmpelse af grov kriminalitet – vil politiet fortsat have et redskab, som det vi kender i dag.
- Hvis der derimod opstår en situation, hvor der enten ikke længere logges generelt og udifferentieret, eller politiet ikke kan få udleveret oplysninger fra den generelle og udifferentierede logning til bekæmpelse af grov kriminalitet, er vi i en anden situation.
- Vi vurderer, at den målrettede logning, som lovforslaget lægger op til, kan sikre, at visse kriminelle personer og de geografiske områder, der typisk er mest relevante i forhold til at opklare grov kriminalitet, kan blive logget.
- Men en ordning med målrettet logning kommer selvfølgelig ikke uden omkostninger.

- Det må forventes, at en sådan ordning vil betyde, at der vil være markant færre loggede oplysninger til rådighed for politiet. Færre og mere fragmenterede oplysninger vil selvfølgelig påvirke mulighederne for efterforskning. Det er endnu for tidligt at sige noget om de præcise konsekvenser.
- Udover at vi må forvente markant færre loggede oplysninger, skal jeg understrege, at politiet vil skulle bruge væsentlige it-mæssige, efterforskningsmæssige og administrative ressourcer for at sikre, at rammerne for målrettet logning udnyttes bedst muligt. Vi skal samtidig iværksætte en række tiltag for at forebygge fejl i den målrettede logning. Altså at vi ikke kommer til at logge oplysninger om personer, uden at der efter reglerne er grundlag herfor. Det bliver vanskeligt.
- Det er også baggrunden for, at implementeringen af denne nye ordning forudsætter udvikling af en it-understøttelse, som er ganske kompleks, og som - sammen med de administrative ressourcer – koster penge.
- Loggede oplysninger er imidlertid så væsentligt et værktøj for politiets mulighed for at opklare forbrydelser, at det er absolut nødvendigt i videst muligt omfang at sikre politiets adgang til loggede oplysninger.
- Det kan de næste to konkrete eksempler vise.

Lars:

- De to eksempler fra konkrete efterforskninger viser, hvordan loggede oplysninger både kan identificere og udelukke mulige gerningsmænd.
- Den første sag, tror jeg, de fleste kan huske, nemlig sagen om **sprængning ved Skattestyrelsen i København i 2019**.
- Den 6. august 2019 blev en bombe bragt til sprængning ved Skattestyrelsen i København med omfattende materielle skader til følge.
- Oplysninger fra overvågningskameraer tæt ved Skattestyrelsen og fra politiets ANPG-kameraer førte politiet på sporet af en bil, der muligvis havde forbindelse til bombesprængningen. Bilen kunne knyttes til to geografiske områder: Tæt ved gerningsstedet, og ved Øresundsbroen omkring Peberholm.
- Der blev på den baggrund indhentet udvidede teleoplysninger og lokaliseringsdata fra de to steder for et tidsrum, der dækkede de klokkeslæt, hvor politiet vidste, at bilen havde været i områderne.

- Ved at sammenholde de indhentede oplysninger identificerede politiet nogle få telefoner, der gik igen begge steder. Et af disse telefonnumre var fra et svensk telefonabonnement. Det danske teleselskab, der stod for abonnementets kommunikation, mens telefonen var i Danmark, kunne oplyse, at præcis på det tidspunkt, hvor politiets ANPG-system havde registret den mistænkelige bil tæt ved den dansk-svenske grænse, modtog det svenske telefonnummer en service-SMS fra teleselskabet. Dette var et stærkt indicie for, at telefonen havde overskredet den dansk-svenske grænse umiddelbart samtidig med den mistænkte bil, og det derfor var relevant at inddrage telefonens loggede oplysninger i den videre efterforskning.
- De loggede oplysninger viste også, at der var blev sendt endnu en SMS fra telefonen, mens telefonen var tæt ved gerningsstedet.
- Efterfølgende blev et andet relevant telefonnummer identificeret via lokaliseringssdata fra begge steder (dvs. gerningsstedet og Øresundsbroen).
- Gennem den videre efterforskning lykkedes det politiet at få endeligt identificeret to gerningsmænd, der i 2020 blev fundet skyldige i sprængningen og idømt hhv. fire og fem års fængsel og udvist af Danmark for bestandigt.
- Gerningsmændene var svenske statsborgere og ikke tidligere kendt af politiet i Danmark. Loggede teleoplysninger, der kunne knyttes til to centrale steder, var derfor helt afgørende for efterforskningen og sagens opklaring. Det gælder både ift. at identificere de mulige gerningsmænd og i forhold til at kortlægge deres færden i København før, under og efter gerningstidspunktet, hvilket var et af de afgørende beviser i retten.
- En anden meget illustrativ sag, som jeg vil nævne, er en **sag om syv tilfælde af brandstiftelse** i 2018.
- Sagen startede med, at politiet efterforskede brandstiftelser i området omkring Ulfborg og fik afdækket oplysninger om en 41-årig mand, som kunne være gerningsmand. Under efterforskningen blev der bl.a. indhentet loggede teleoplysninger. Efterforskningen af en række spor førte til, at politiet kunne anholde manden og knytte ham til to helt nye brandstiftelser.
- Gerningsmanden blev varetægtsfængslet, og under den fortsatte efterforskning blev flere tidligere uopklarede sager om brandstiftelse gennemgået af politiet. Efterforskning påviste, at gerningsmanden kunne knyttes til flere forhold om brandstiftelse, hvilket han erkendte.

- Men to brandstiftelser, som politiet havde identificeret, og som i høj grad havde samme modus, som de øvrige brandstiftelser, nægtede gerningsmanden at stå bag.
- Ved en gennemgang af loggede historiske masteoplysninger fra gerningsmandens telefon viste det sig i den ene sag, at gerningsmandens telefon var placeret et andet sted end gerningsstedet på det tidspunkt, hvor branden var påsat.
- Gerningsmanden blev fundet skyldig i seks tilfælde af brandstiftelse, men i det syvende forhold indgik de loggede oplysninger som en præmis for *fri-findelse* af tiltalte.
- Når jeg har valgt at medtage denne sag, skyldes det, at den illustrerer både, hvordan politiet kan anvende loggede oplysninger til at kortlægge en mistænks færden over tid, og hvordan loggede oplysninger også kan føre til at udelukke en ellers mistænkt eller tiltalt person.
- Når alvorlig kriminalitet begås, spreder politiet et stort 'efterforskningsnet' ud for at skaffe så mange oplysninger som muligt, så vi kan afdække hændelsesforløbet og finde frem til de skyldige. Vi bruger hver dag mobiltelefoner, når vi kommunikerer med hinanden. Det gør de kriminelle også. Særligt når vi taler om grov kriminalitet, spiller teleoplysninger derfor en helt central rolle. Og jo flere oplysninger politiet har til rådighed, desto større er sandsynligheden for, at vi kan opklare kriminalitet.